

мі Вульфів

ЮНОЦІОКИЙ ФРОНТ

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ.

Газетка юнацтва.

Рік II.

Ріміні - Італія, 29.4.1946.

Ч.6. (13.)

XX

Ірина Наріжна.

НУ, І ЩО Ж, ШО ЖИТТЯ НЕ МРІЯ
ЧАРІВНА І РОЖЕВОЛИЦЯ!
ШО НЕ РАДІСТЮ ГОЛУБІЄ,
А ЗАЛІЗОМ ДЗВЕНИТЬ І КРИЦЕЮ!

НУ, І ЩО Ж, ШО ЖИТТЯ СУВОРЕ,
ШО РОМАНТИКУ В СЕРЦІ ВБИЛО,
ШО СЛОВА ШОРСТКІ НАМ ГОВОРІТЬ,
ШО НЕ НІЖНІСТЮ ВАБИТЬ - СИЛОЮ!

ГЕЙ! ЧИ Ж ЛАСКИ В ЖИТТЯ ХТО ПРОСИТЬ!
МОЛОДІ МИ, МІЦНІ, І ВПЕРТІ
І НЕЗЛАМНІ! СИЛИ В НАС ДОСИТЬ
ДЛЯ ЖИТТЯ, ДЛЯ БОРНІ І ... СМЕРТИ!

Г. А. В. 6000

***
***

Омо.

Святий Море

І ще один день з недавніх визвольних змагань. День української чорноморської флотії, що назавсіді остане для української нації пропам'ятним, величним, бо 29.4.1918 р. Чорне Море побачило на своїх хвилях нову українську флотію під українськими прапорами.

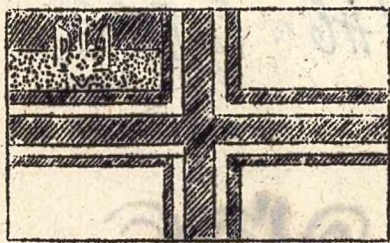
Море відіграє величезну роль в політичній, культурній та господарській житті народу, бо є шляхом сполучення з іншими країнами, з широким світом. Теперішні великодержави завдячують у великій мірі зріст своїй потуги якраз своєму положенню над морями. Чорне Море являється для України середником, без якого не могла б вона стати сильною світовою державою. То ж не диво, що вже перший уряд відродженої Української Держави звернув свою увагу на Чорне Море та заасмотрення себе воєнною і торговельною флотіями.

22.12.1917. року створено при Центральній Раді Український Генеральний Морський Секретаріат, що його в березні 1918. року переіменовано на Українське Морське Міністерство. Царська російська фльота на Чорному Морі творила поважну силу, що мала за завдання боронити південні кордони російської імперії. Не легкою була справа перейняти у свої руки російську флоту по розвалі царату. Хоча в чорноморській флоті служив велика кількість українців, на деяких кораблях була навіть перевага українців, все-ж-таки велика частина з них була національно мало свідома. Большевицькі кличі знайшли собі добрий ґрунт - російських матросів, що з самого початку вивісили червоні прапори. До винятків належать кораблі, що заявили за Українським Урядом і вивісили український прапор, як знак, що корабель стає на службу Україні. Це корабель - міноносець "Заздрий", що вже в липні 1917. року підносить український прапор, і великий військовий корабель "Воля", що 24.12.1917. підніс український прапор.

Дня 14.січня 1918. року видала Українська Центральна Рада закон, в яким говориться, що Українська Держава перебирає усі військові і торговельні кораблі на Чорному Морі, та передається наказ усім кораблям піднести український прапор. У цей же час на Україну насунулись большевики. В їхні руки попала майже вся чорноморська фльота.

Після Берестейського договору осередні держави допомогли Українському Урядові звільнити Україну від большевиків. На Крим пішов полк. Болбочан на чолі Запорізького Корпусу, що доложив усіх старань, щоб увійти в Крим поперед німецьких військ. Він рішився власними силами заатакувати Крим, що йому й удалося. Гарного, погідного дня, 24.9.1918. року Крим був в українських руках. Вся майже фльота була зібрана в Севастополі; були тут величезні на той час лінійні кораблі, кружляки, міноносці, торпедовці, підводні човни й ін. В 4-ій годині пополудні залунав з адміральського корабля "Юрія Побідоносця" наказ: "Флоті підняти український прапор." Хвилина безграничного зворушення й захоплення, коли на щоглах замаляли українські прапори.

Україна звиталася з морем! Захвилювалось Чорне Море, вперше від козацьких часів побачивши рідні прапори. Фльота й море вернулись до свого правного власника. Уряд встановив окремий прапор для своєї флоты. Виглядає він так:

— біла краска
 — синя —"
 — жовта —"

Вслід за полк. Болбочаном увійшли в Крим і німецькі частини, що, згідно з постановами Берестейського договору, мали деякий час користуватися чорноморською флотом та зайняти Крим. Частина флоты відійшла до Новоросійська, де попала в большевицькі руки й тут стрінула її незавидна доля. Большевики потопили деякі кораблі, інші забрали й, поперемінювавши їхні назви, уживають їх ще до сьогодні. На тих, що остали в Севастополі, німці скоренько повивішували свої прапори. Вкортці однак передали більшу частину флоты українській владі.

Всіх військових кораблів мала Україна в 1918. році біля 100, між ними 12 великих панцирників, 27 міноносців, 17 підводних човнів і ін. Багато одиниць флоты зараз же поперейменовувано ("Запорожець", "Воля", "Гетьман Богдан Хмельницький", "Гетьман Іван Мазепа", "Заздрий", "Кубанець", "Гайдамака", "Соборна Україна", "Дніпро", і т.п.).

Дальші історичні події не дозволили Україні розбудувати свою флоту та користуватись нею. На Чорному Морі появились англійська та французька флоты, що частину українських кораблів взяли собі, а частину дали Денікінові. Цікаве, що та частина, що була в руках Денікіна, ще й до сьогодні стоїть у франц. півн. Африці (пристань Бізерта), і коли большевики домагались її видачі, то українські емігрантські організації запротестували і Франція не видала.

Хоч Чорне Море вернулось тільки на короткий час у посідання свого правного власника, хоч не довелось задержати влади на ньому, то може вкортці будемо свідками нового 29.квітня, коли Чорне Море раз назавсіди вернеться у руки нащадків сміливих запорожців.

Богдан Кравців.

КОРОТБЛІ

Вже сирени на від'їзд гучний затрубили.
Золотий, буйний стяг піднесіте!
Б'ється серце, і рветься у парусах білих,
Як вітер.

Хто сказав, що залізні оці кораблі,
Це не наші човни паперові,
Що їх ми зряжали малі
На потоки, під бурю і повінь!

Хто говорить, що мрії не сповнилися смілі,
Наша фльота іде в океани!
Б'ється серце, і рветься у парусах білих,
В незнане!

XXXXX XXXXX
XXXXX

Др. Атанас Фіголь.

Пластовий ПРОВІД ВИХОВНИЦІ

Найважливішою справою в будові Пласту - це провідна група - пластові виховники, від гурткового і в порядчика починаючи, на членах кошових, обласних чи центральних команд кінчаючи.

Все-ж-таки "ключовою" позицією є скавтмастер - зв'язковий. Це людина, що добровільно, як це ми вже виче з'ясували, готова посвятити свій час і свою енергію для добра юнаків. Успіх Пласту залежить від цього добровольця, що служить справі без якоїнебудь матеріальної винагороди. Його поняття права, духа й цілей Пласту, та якості провідників, що він їх добирає собі, рішають практично про можливість і виследи праці над юнаками. Якщо має успіх зв'язковий, має успіх цілий пластовий улад. Його ідеалізм, запал і енергія є рушійними силами цілого пластового руху. Він має рідку нагоду провадити на добрих громадян своїх молодших братів.

Кваліфікації зв'язкового - скавтмастра.

Могло б видаватися, що вимоги до скавтмастра дуже ускладнені і різноманітні; що він мусів би знати дуже багато. Це помилка! Усе найдуться руки й голови, що ф а ж о в о допоможуть.

Й о г о ж завдання не вчити ціле ускладнене пластове знання, але п р о в а д и т и юнаків! - а це ж щось зовсім, зовсім різне! Про пластове знання буде мова в окремих докладах. Головне, що тяжить обов'язком на зв'язкових - це : б у д о в а х а р а к т е р у і ш к о л е н н я г р о м а д я н с ь к и х ч е с н о т . Добре! В який же спосіб виконує скавтмастер це своє завдання?

По-перше: через свій власний приклад.

По-друге: помагаючи кожному юнакові допомогти собі самому.

І вкінці : він помагає всім юнакам, щоб один міг допомогти другому у взаємній співпраці. Іншими словами : 1. Він е м у ж з молодечим запалом у собі. 2. Він займається кожним юнаком і н д и в і д у а л ь н о . 3. Він старається вести гурткове діло - п л е к а т и д у х а с п і л ь н о т и . То ж зв'язковий-скавтмастер в праці над юнаками дає зі себе все, що має найкращого.

Страдіварі: "Коли б злінивили мої руки, я ограблював би Бога, бо Бог не може зробити страдіварієвої скрипки без Страдіварі!" Так і зв'язковий дає своє найкраще, бо інакше він ограбив би своїх

юнаків з можливості правильного росту. Тому його думки постійно при юнаках і їхніх заняттях. Але перш усього він л ю б и т ь молодь, дбає за її добробут, жие її майбутнім. Досліджує характер кожного юнака та старасться вплинути на нього в бажанім напрямі. Може вирине перед ним питання: чи варто витрачати стільки енергії? Чи можна мати які вислиди з цієї праці?

Очевидно, що так. Деякі вислиди ви маєте зараз. Чи ж не цінне вам довіря юнаків до вас? Їхне приятелювання і прив'язання до вас? - а пізніше вислиди, коли ви бачитимете їх на становищах, як взірцевих громадян?! Англійська приповідка каже: "Хто працює для слави - часто губить власну ціль, хто працює для грошей - цей запроуде душу, - то ж працой для самої справи, а тоді може осягнеш одне й друге (славу й гроші)".

Про виряд скавтмастра, про різні середники і про помічників при його праці, про його права й обов'язки - як теж про методику його праці в гуртку чи курені, буде мова в інших докладах. Прикмети, що ними повинен відзначатися пластовий провідник - виховник, зібрані в оцих десяти точках:

1. В і р а в юнаків, що родитиме в тебе бажання посвятити для них себе і свій час.
2. З а п а л зосереджений на щасті юнаків у роках їхнього формування (фізичного і духового); - "щасливий юнак - це добрий юнак, а добрий юнак - це майбутній добрий громадянин".
3. Б е з м е ж н е д о в і р я до Пласту, як тої програми, що найкраще надається до формування нашої молоді на досконалих мужів.
4. З р о з у м і н н я, що для юнака Пласт - це гра, для тебе - гра з метою: будувати характер і школити громадські чесноти.
5. С в і д о м і с т ь того, що для твоїх юнаків ти є Пластом. "Це чим ти є, кричить так голосно, що я не чую, що ти кажеш!"
6. П о с л і д о в н і с т ь у виконванні наміченої програми з енергією і витривалістю, терпеливістю і добрим настроєм.
7. О х о т а усунути себе на другий плян і дати можливість юнацьким провідникам вести й ростити методом праці в гуртку.
8. Б а ж а н н я іти вперед у набуванні вмлостей пластового виховника, користуючись кожною нагодою для перешколу та всіми доступними матеріялами з цієї ділянки.
9. Г о т о в і с т ь співпрацювати рука - в-руку з домом, церквою, школою, місцевими пластовими властями, Верховною Пластовою Командою для добра поодиноких юнаків і для добра спільноти, як цілості.
10. З а м и л у в а н н я до життя у природі у всіх його формах і любов до її Творця.

Цими кількома зав'язками роля виховника в Пласті тільки нашіцтована. На цьому курсі в дальших теоритичних студіях, в життєвій практиці ви, впорядчики й зв'язкові, пізнаєте докладно, якою великою і важною є ваша роля. Пам'ятайте, що від вас залежить, якими будуть пластуни, яким буде наш Пластовий Улад!

Команда СУПЕ, Інструкція ч. 3-45.

В И М О Г А П Е Р Ш О Ї П Л А С Т О В О Ї П Р О Б И

(на ступінь пластуна(-ки) учасника (-ці).)

Виказатися скінченням 13-ого року життя та чотиромісячною бездоганною службою у Пласті на ступні прихильника(-ці), і успіхами в заняттях наступних виховних груп:

- а) Виховання пластового світогляду й характеру.
1. Вміти пояснити назву "Україна",
2. Вміти пояснити, нарисувати та знати як, і коли вживати герб і прапор України,
3. Знати слова національного гимну, вміти їх пояснити і відспівати,
4. Знати слова, вміти пояснити і відспівати "Заповіт" Т. Шевченка,

5. Знати загально історію Українського Пласту, його ідейні основи, виховні цілі та організаційну побудову,
6. Знати про повстання та ідейні основи скавтіngu,
7. Знати коротко життєпис св.Юрія, патрона Українського Пласту, та життєпис історичного патрона курєня,
8. Знати три головні обов'язки пластуна, і вміти їх пояснити,
9. Знати точки пластового закону та вміти їх пояснити,
10. Вміти пластовий гимн, пояснити його значення і відспівати,
11. Вміти "пластову присягу" та пояснити її значення,
12. Знати пластовий клич і поздоровлення, вміти їх уживати та пояснити,
13. Знати про пластову відзнаку, вміти пояснити її значення та як її уживати,
14. Вміти основні вправи пластового впоряду та перевести його з гуртком (основна постава, звороти, ряд, трійки; снів до маршу),
15. Відбути з успіхом два чергування і три стійки в пластовій доміні, чи то при інших виступах гуртка, як одну з вимог служби для Пласту,
16. Уложити один раз самостійно програму сходин гуртка і перевести її, як вимогу плянування праці й праці для гуртка,
17. Знати й розуміти появу й значення найважливіших постатей і подій з історії України, а зокрема з княжої доби; з історії українського війська знати про військо з княжої доби,
18. Знати межі національної території, гори, води, рістню і тваринний світ України,
19. Прочитати і знати зміст трьох краєвих історичних повістей (по-можності із трьох історичних діб),
20. Знати докладно зміст поеми "Слово о полку Ігоревім", (уривки напам'ять),
21. Знати слова і вміти відспівати стрілецькі, пластові й народні пісні (дев'ять пісень),
22. Знати загально про народню ношу, вишивки, килими, писанки,
23. Знати і придержуватися основних форм товариської та особистої культури,
24. Пластове добре діло.

(д.б.)

Знаєш Ви # # # # #

У Р А Н І Й

Основою атомової бомби є ураній, або уран - хемічний елемент, що знаходиться на земній кулі в дуже маленькій кількості. В чистому стані не існує, виступає завжди у сполучі з іншими мінералами, головню в урановій смолянній руді (по-англ. пічбленд).

До недавня попит на смоляну руду був не так ради урану, як ради раду, уживаного до лічення страшної недуги рака. Смоляна руда була відома вже сотки літ. Находили її в Норвегії, найбільше ж у Судетах, в місцевості Яхимові (по-нім. Йоахімсталь), що була відома з копалинь найліпшої якості срібла вже в ХІ. ст. З цього то срібла виробляли т.з. гроші тєзв. "Йоахімсталєр", у скороченні називано їх "талєрами". У Польщі перекручено цю назву на "талєр", а в Америці на "долєр".

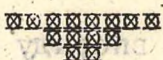
При видобуванні срібла в Яхимові німці й чехи відкидали набік смоляну руду, як до нічого не придатну, і з роками долини Яхимова зановнилися цією рудою. Все-ж-таки впало в очі, що смоляна руда має дивні прикмети, не то лічничу, не то шкідливу силу.

Щойно 1898. року франц.учений П'єр К'юрі з жінкою, полькою Марією Склодовською відкрив у смолянній руді металє радій (рад), що видає зі себе безнастанно проміння і одночасно перемінюється у щось іншого: - рад А, рад Б, рад Ц, рад Д, рад Е, рад Ф і накінець - олово.

Подібну прикмету має і товариш раду ураній (уран). Ця прикмета - це радіоактивність, тобто здібність видавати проміння і перетворюватись у що інше.

На цім то й з'являється атомова бомба. Вислідження способу на-
 приспіння розкладу атому урану, або на розбиття цього атому є ці-
 лою тайною атомової бомби. Німці працювали над атомовою бомбою і мали
 з чого її виробити, бо до кінця війни копальні в Судетах і Норвегії
 були в їхніх руках. Не доправили дослідів тільки тому до кінця (за
 амерк. газетою), що провадили їх у Норвегії, а норвежці два рази виві-
 дали їхню тайну й зрадили англійцям, які зараз же постаралися збомбар-
 дувати ці копальні.

Багатшим джерелом урану є тепер бельгійське Конго, а ще багатше
 в Канаді, в околицях Великого Медвежого Озера (пів. Канада).

Проф. О. Монцібович.

Няні з'явлення твоє Всесвіту

(Продовження)

Щоб в'яснити повстання таких петель, треба була зрезигнувати
 з цього, що планети кружать безпосередньо по колі докруги землі. Вони
 біжать по меншому колі Кх, а це котиться по другому колі Ку, що в йо-
 го осередку стоїть земля (З). У висліді такого зложеного руху планет
 докруги землі можемо в'яснити повстання петель, як це показує перер-
 вана лінія на рисунку 3.

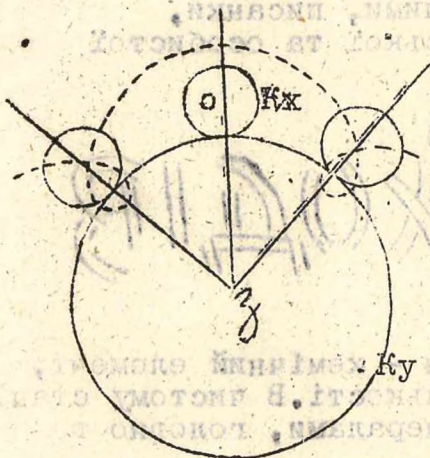

рис. 3.

Для деяких планет скількість додаткових кіл
 треба було збільшувати даліше. Рівнож земля
 не знаходилась уже більше в центрі великого
 кола, тільки була дещо пересунена вбік, або,
 як кажемо, положена ексцентрично.

В теорії Коперника відпадає зовсім нево-
 рібний баласт кіл, з яких одне котиться по
 обводі другого. В'яснення Коперника багато
 простіше. Треба тільки в осередку планетар-
 ної системи вмістити сонце, а не землю. Тому
 -то і схематичний образ системи Коперника
 виглядає так, як вказує рис. 4.

Земля, як бачимо з рисунку, займає уже
 зовсім скромне місце одного із багатьох тіл,
 що кружать докруги сонця. Порядок планет
 тепер такий: 1. Меркурій, 2. Венера, 3. Земля,
 4. Марс, 5. зона дрібних планет, або астероїдів,
 6. Юпітер, 7. Сатурн, 8. Уран, 9. Нептун,
 10. Плутон.

Сучасники Коперника видвигали ще одну трудність, зв'язану із
 геліоцентричною системою, а саме: якщо б дійсно прийняти, казали вони,
 за правду, що земля кружить доккола сонця, тоді зорі не повинні видава-
 тися нам непорушними.

Вони мусять
 змалювати
 на небі ма-
 мі еліпси,
 як відзер-
 калення ру-
 ху землі. Бо ж
 один раз ог-
 лидаємо якусь
 зірку із од-
 ного положен-
 ня землі, а
 приблизно за
 пів року зем-
 ля знайдеться
 уже в діамет-
 ральному по-
 ложенні від неї.

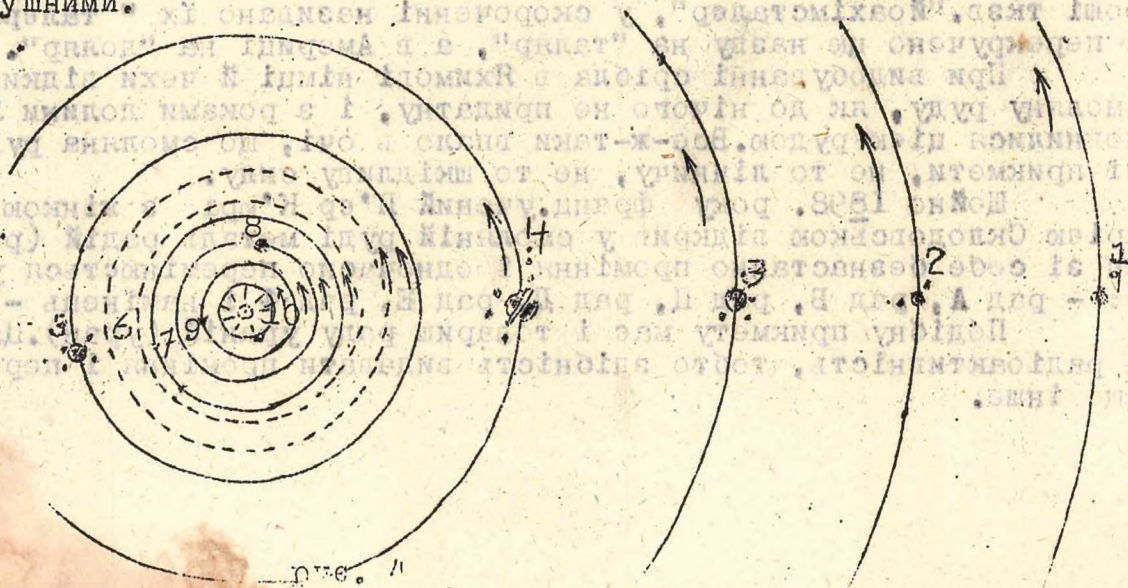
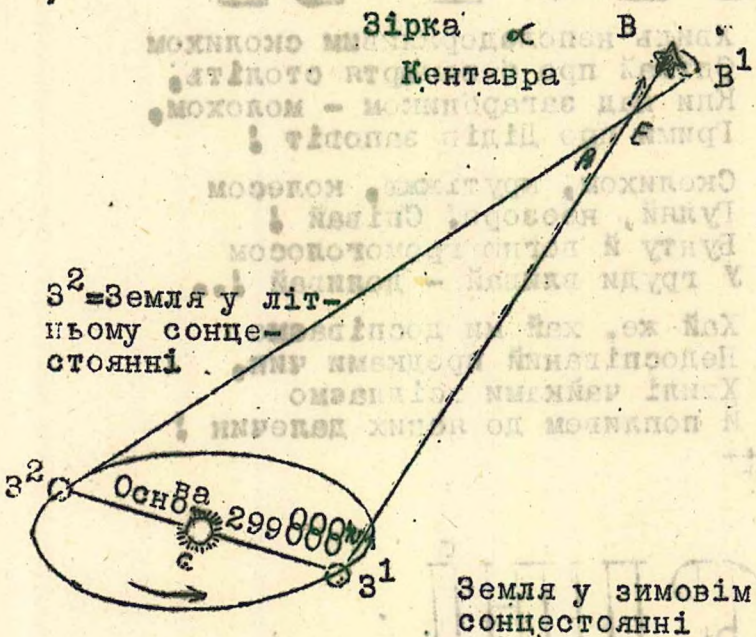

рис. 4

носно сонця. Тоді бачимо цю саму зірку в іншому місці на небі, як перед тим. Земля пересунулась удвоє стільки, скільки виносить її середня віддаль від сонця, тобто 300 000 км. Тому однак, що ми таких еліпс, казали вони, не заобсервували, значить, і теорія Коперника - фальшива.

Коперник розумів вагу цього закиду й доцінював його, однак відповідав: - Віддаль зір від нас так велика, що таких рухів зір, таких еліпс ми не в силі завважити. Вияснює це рис. 5.

Щойно багато пізніше відкрили астрономи, що явище уявного руху зір на небі існує, та дали йому назву паралактичного руху. Кут, під яким бачимо зірку із двох різних становищ землі - дуже маленький. Для найближчих зір він величини 0, ''7. Для інших зір він багато менший так, що взагалі не дається виміряти геометричними методами, бо недокладність рахунку більша, ніж кут, що його треба виміряти.

рис. 5.

За часів Коперника докладність вимірювання кута була величини 1 степен. Тому, що паралактичні кути середньо величини 0, ''1, цебто близько 3 600 разів менші, не диво, що не можна було їх тоді заобсервувати. Що дійсно зорі від нас дуже а дуже далеко, хай послужить ось таке порівняння: Мала горошинка зображує нам сонце. У віддалі кількох сантиметрів від неї стоїть мале зеренце піску, що представляє нам землю. Інше зерно піску в розі кімнати даватиме нашу найдальшу планету Плутона. Якщо тепер на таких віддаль, як Лондон, Берлін, Київ повмістимо інші горошинки, матимемо взаємовіддалі зір між собою та від нас. У цьому виді всякі припущення, будьто би "смерть землі" зайде наслідком якихсь катаклізмів, ударів у всесвіті, майже неможлива, цебто точніше дуже мало ймовірна.

Щоб можна було бодай згрубша вичислювати середні віддалі планет від сонця, вживається приблизної мнемотехнічної формули:

Віддаль: планета - сонце = $0,4 + 0,3 \times 2^n$

де n - це порядкове число планети, починаючи від землі (1).

Приміром для Юпітера (ч.4.):

Віддаль: Юпітер - сонце = $0,4 + 0,3 \times 2^4 = 0,4 + 0,3 \times 16 = 5,2$.

Якщо знаємо, що середня віддаль земля - сонце дорівнює 150 000 000 км, тоді середня віддаль Юпітер - сонце буде :

$150\ 000\ 000 \times 5,2 = 780\ 000\ 000$ км.

Віддалі зір без порівняння більші. Однією із найближчих зір - це зірка в констеляції Кентавра. Її паралакса виносить 0, ''78. Кутів цьому відповідає віддаль в км. так велика, що важко було б написати її цифрами. Тому в астрономії вживається іншої одиниці довжини, це тзв. "рік світла", тобто віддаль, що її світло пробіжить протягом одного року. Тому, що світло розходиться зі швидкістю 300 000 км. на сек., а доба має 86 400 сек., тоді перемножуючи ці числа на себе, а пізніше на 365, дістали б ми, скільки кілометрів має один рік світла.

У цій мірі зірка в Кентавра віддалена від нас на 4,2 роки світла. Для порівняння подаю, що світло потребує 8 минут, щоб пройти до нас від сонця, а дещо більше, як одну секунду, щоб пройти від місяця.

Кінець першої частини.

XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX

Б. Бора.

Сколихом, крутіжжю, колесом
Гулай, Синє Море! Співай!
Бий в береги громоголосом
І хвилі під небо здіймай!

Викинь на плеса розгнівані
Безсмертної слави віки,
Дні голосні, недоспівані
І предків чубатих лайки!

Викинь на плеса поломані
Ту славу, як дзвін, голосну!
Дні синьо - жовті, полум'яні,
Збуди з остогидлого сну!

Хвиль неповздержливим сколихом
Співай про безсмертя століть,
Кпи над загарбником - молохом,
Грими про Дідів заповіт!

Сколихом, крутіжжю, колесом
Гулай, незоре! Співай!
Бунту й вогню громоголосом
У груди вливай - доливай!

Хай же, хай ми доспіваємо
Недоспіваний предками чин,
Хвилі чайками всідлаємо
Й попливем до ясних далечин!

Саріб.

ВОЄННІ

Визволення

(Продовження)

... Ніч з 21. на 22. липня 1944. За кілька годин рішиться наша доля! Ідемо в останній бій і, або прорвемося, або останемо на полі бою. Наступ пригтовляється на 230 год. вночі. Вихідні позиції на краю села К. Ліво - й праворуч болотисті луки. Все пригтовляється у глибокій мовчанці. Середина - це наша дивізія, як підстава операції. І тут чути, хоч уже не так голосно, "есес" нах форне!

Воєнний оточився турнієм біля нагмаси, "вермахту", та ще для їхнього скріплення приділено малі наші відділи числом около сотні. Наше завдання - зфорсувати двіста метрів багна, яке перед нами, а зайнявши залізничий тор і шосу на Золочів, прорвати сильні лінії на сумежних горбках і відступати через порослі лісом Голорори. Точно 2,30 год. почала барабанний вогонь наша артилерія по недалеких позиціях і на всій лінії залунало наше "Слава" й "вермахтівське" "гурра". Большевики одночасно відповіли скаженим вогнем з усіх родів зброї. Стріляють виключно світляними кулями так, що в повітрі зависла, здавалося, якась блискавична сітка. Праве крило знайшлося у критичній ситуації, бо власне це був один з кутів оточення так, що червоні б'ють в трьох сторін. Ще перед осягненням залізничного тору праве крило мусіло залізти в болоті. Цілковито було видно постаті большевиків, що вимахували руками в нашу сторону та взивали піддатись.

"Пане поручнику" - шепнув один з наших стрільців, торкаючи одного із наших старшин. - "Дивіться там...". Кілька кроків від них лежав німецький генерал, що, здригаючись від спазматичного плачу, відкинув пістолі і зривав свої відзнаки. За його приміром почали і вояки кидати масово зброю. - "Хлопці, вперед" - вгала українська команда. Із стокількадесяті грудей вирвалось якесь страшне, дике "Сла - а - ава" і сотня пішла в наступ. Пішли, не згажачи вже на ніщо, не падаючи, і не каркаючи від ворожих куль. Залізничний насип зайнято без більшого опору, майже без втрат. Хвилина віддиху і далі...

Як перейшли шосу, почали входити на стрімкий горбок. Прочунав геройський "дойче вермахт" і під оклики кількох енергійних старшин: "форвертс", "геройсько" зайняв тор...

...Сотня розтягнулася групами по цілому узбіччі гори, вишукуючи і ліквідуєчи замасковані вогні скорострільні гнізда і становища мінометів та легких гармат. Група посувалася повільно під гору. В одній групі находились українські старшина, двох підстаршин і кількох стрільців, а крім того один німецький старшина, двох стрільців і один совітський полонений - українець з Харківщини, що волів іти з нами, як лишатись з переможною Червоною Армією. Група доходила вже до вершка й зближалась до ліснички, що лежала на краю ліса. З корців біля ліснички, посипались гранати з "паків" і "максимів". Лежала там батарея легких "паків" і два важкі скоростріли. Гарматки вдалося групі скоро втихомирити при помочі ручних гранат, але один кулемет не втихав. Положений був на маленькому горбочку і мав прекрасне поле обстрілу.

Нема ради, треба це гніздо за всяку ціну зліквідувати. Хлопці повають, використовуючи кожне заглиблення. Перші вже на яких то кроків, як скоростріл перестає плювати вогнем, а починають летіти гранати, а радше не летіти, тільки котитися, бо й тут вхитрився клятий москаль і котить гранати по землі, щоб не було пізнати. Вистрілявши всі набой і викидавши гранати, встає і, підносячи руки вгору, кричить: "пан, не стреляй, я тоже українець!" Хлопці прискакують ближче і бачать вирячені, скісні очі й монгольську пику. Приклад "МГ - 42" падає на гарбузовату голову, яка розлітається, розприскуючи гидку грязюку мозку. "От, собаки - собача смерть" - впали слова нашого полоненого.

Це була послідня загорода. Ми опинились на волі... (д.б.)

Григорій Чупринка

Народився 1879. року в містечку Гоголеві на Чернигівщині, в родині козака. Народню школу закінчив у Гоголеві, до гімназії ходив у Києві і Лубнях, але за "громкое поведеніє" його виключено. Брав діяльну участь у відбудові Самостійної України, боровся з повстанцями проти большевиків і погиб від большевицької кулі в київських підземеллях 1921. року.

Перші його поезії були надруковані 1907.р. в "Раді", опісля друкували їх різні часописи й альманахи. Окремо вийшли: 1909.р. "Огніще", 1918.р. "Поезії том I - III."

Чупринка з козацького роду, по-козацьки ускочив у літературу, по-козацьки й скінчив своє життя. Поклав голову за ті ідеали, що їх він проповідував у своїх творах. Був молодим, бадьорим, таким відійшов від нас, таким і останеться у пам'яті нашого народу, в історії нашої літератури. Нікому вірш не приходився так легко, ніхто у своїй бандурі не зміняв так скоро акордів, ніхто не грав у такому шаленому темпі, як Чупринка. Його вірш мерехтить усіма тонами схвильованого степу, усіма звуками багатозкладної оркестри. Здавалося, він грається віршем, як мистець - чарівник. Останній його акорд, акорд героїчної смерти показав серйозність тієї гри. Його вірш впливав з природи його душі, широкої як степ, буйної, як козацька слава, свавільної і поважної одночасно, як вдача запорожців.

Його місце в українській літературі накрите червоною китайкою, козацькою заслугою, його бандура, сторощена ворожими кулями, останеться дорогоцінністю передчасно погибшого співця.

++++++
++++++

"...В бурі маю матір я,
Степ квітчастий - то мій батько,
Пісня вільная моя -
Найулюблене дитятко."

* * *

З П О Е З І Й   Ч У П Р И Н К И . . .

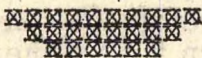
РІДНИЙ КРАЙ.

Розкішний степ... Убогі села ...	Давно степи мої широкі
Це ти, мій краю чарівний?	Вони задармо оддали,
Мій рідний край такий веселий,	Гаї ж розкішні і високі
Мій рідний край такий сумний!	Другії власники звели.
Як часто я в своїх надіях	Нашадки прадідів дебелих
З тобою, краю мій, живу,	В ярмі ідуть, твої сини!..
Бо вірю я — не тільки в мріях-	Мій рідний край такий веселий,
Ти будеш вільним наяву!	Мій рідний край такий сумний!
Твої сини на всі дороги	А все ж надійним вільним жаром
Старцями вбогими пішли;	Твої сини вже розпеклись;
Давно чумацькі круторогі	О, краю! Може незабаром
Вони попродали воли.	Ти будеш вільним, як колись.

Розкішний степ ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний ?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний !

Н А П Р О В Е С Н І .

Гомін, гомін по селі:	Скоро, скоро по рілі
Співи, гуки з пересварками,	Бризнуть пашнями, як золотом;
Легко пара од землі	Б'ються, б'ються на селі
Лине, в'ється в небо хмарками.	Люди з бідністю та голодом!
Б'ють в ковала ковалі,	В небі линуть журавлі,
Ладять сохи, ладять борони;	В'ються хмароньки срібляніі;
Гомін, гомін на селі, —	Гомін, гомін на селі
Ниви, грядки ще не орані.	Будить чароньки весняніі.

О. Безіменний.

НА Д РОССЮ

(Продовження)

— "Дідусю, а розкажіть, як воювали, адже ж виходили в бій!"—

— "Добре, я тобі розкажу, як ми з батьком отаманом спалили большевицький панцирник. То ми якось ходили в Таганчу, прочистили там трохи жидку та й вертаємося здовж залізниці назад. Коли це, матінко рідна, летить за нами панцирник, та як не вперіщить за нами з усіх чотирьох. Що тут робить? Нас було лиш чоловік з п'ятдесят. Заскочили ми на якусь розминку, та й сидимо не руш ані руш. Попробуй лиш, крок поворухнись, то зараз скосить комуна кулеметами. Та на наше щастя дорога йшла трохи під гору, то комуна не могла близько під'їхати, а стоїть лиш за пару верстов та й палить по нас. Але це використав наш пан-отаман. Зараз на рейки викотили порожній вагон, обілляли його нафтою, у середині наклали гарматної муніції, на щастя знайшлася в магазині, прорубали в ньому дах і запалили вогонь так, щоб добре дим валував. Потім покликав Кукубенка, (а був він знаменитий своєю горлянкою) було зареве, то, їй — Богу, за три верстви чути) і велів йому рейти, як паровоз. Розіпхали ми нашу махінацію в розгін, та як пустимо просто на комунію... Дим валує, як з потягу, ну й Кукубенко реве не гірше. Я тимчасом заскочив з товаришем з "максимом" аж під самий панцирник, так як сипнемо по ньому... Роздивилася комунія, що недобрим пахне, та тікати, але вже запізно. Вагон з розгону, як торохне в панцирник! Зробилося пекло, дим, вогонь, гуркіт; стрільна і нафта зробили своє діло. Комунія з панцирника та тікати, але де там, зараз же положили їх трупом біля панцирника. Панцирник згорів, а ми зібралися знов до купи та й пішли своєю дорогою

Такий то був уже батько отаман Тютюнник. В той час обізвався Петлюра та кликав до себе усіх, бо якраз тоді з усіх сторін лізла різна наволоч: комунія, денікінці, та й наш брат не завагався встромити братові в живіт багнета; такі то були тоді часи... Тоді то прийшлося вже нам покинути Звенигородщину та й пішли ми світ за очі, били комунію, денікінців, Махна, і ще там Бог знає яку наволоч, що безкарно нищорила по нашій землі. І так зайшли ми аж у Вінницю...

- Але, Остапе, ми говоримо, а наші сіті вже напевно повні риби, ану подивімся до них, а потім далі будемо говорити."

Знову захлюпотіло по воді весло, знову заграли різнокольоровими райдугами кільця вод і човен виплинув з затінку. Заблищали в темнім світлі місяця сріблясті риби, що судорожно тріпотілись у сітях, і одна по одній потрапляли в зручні Остапові руки.

- "Але, дідусю, сьогодні буде добрий улов."

- "Еге ж, добрий би був, якби не ті крові... Остапе, гей, а йди сюди! Де наша верша? Йй Богу, вода знесла, або може? Може?.."

- "Не бійтеся, дідусю," - потішав Остап, - "хто б то ходив так далеко в глуші. Вона мабуть десь у корчах. Ага, дивіться он вона за куш зачепилася". - "От, бачиш, Остапе, що ми варті. Я уже не на жарт злякався, думав, що нас уже хто підслухав, думав, що вже запропастив грішну душу. Ану, тепер постав її міцніше, хай вона нас не непокоїть!"

І знову заблищали на воді сріблясті рядки поплавців, і човен знову стрілою полинув у затінок.

(д.с.)

*Ця фотозграфія
є КОРИСНА?*

З усмішкою на лиці оглядали ми не раз у наших старих родинних альбомах знімки наших предків, напушених, виструнчених, в святочних убраннях. А скіль то мусіло бути приготувань, заки така родина вибралася до фотографа! Часом ще десь у родинних домах на стрижку, або в скринях, де наші прабабки ховали свій одяг, знаходили ми металеві плиточки, що відповідно уставлені до світла, показували нам якісь постаті, убрані в широкі креолінові сукні, або бородаті й вусаті обличчя наших прадідів. Може й не всі з нас знають, як багато грошей коштували такі знімки, а ще більше терпеливості, бо треба було тоді й годину непо рушно сидіти перед таємничою скринкою, щоб у результаті одержати марненьку відбитку своєї особи. Такі були початки фотографії.

На протягу кількох десятиліть людський ум і в тій ділянці не по жалів своєї винахідности і впертості. З лабораторії французького вченого вийшла фотографія у широкий світ. Заволоділа всіма ділянками життя. Як залізо, чи дерево у людському житті, так фотографія стала необхідною: у пресі, спорті, архітектурі, медицині, історії, війні, лабораторіях, фабриках, школі, в розривкових заведеннях і т. п.

Документарна і артистична фотографія є головним чинником у цивілізаційному, культурному й мистецькому житті людства. Об'єктив утриває нам наші щоденні малі і великі почини, відкриває нам тайни природи, малює її красу, впроваджує нас в царство світла, тіней і красок. Дає нам мистецьке вдовілля, і насущний хліб.

Не легковаймо його, вчімся його належно вживати для мистецтва і хліба.

+ + +

ПЛАСТОВА ГРА - " К І М А " -

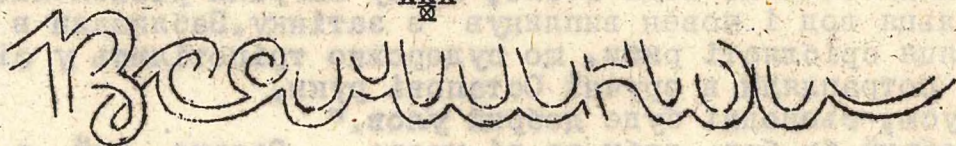
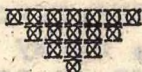
У цій грі може брати участь довільне число людей. Один з гравців укладає на столі від 18 - 20 малих предметів, як: сірник, гудзики, монети, (різні), радирку, поштовий значок, шпильку, голку, ключик, жилетку, олівець, кредки, квітки, дротик і т.п. Усі речі укладає одне коло одного й все це накриває газетою так, щоб речей не було видно. Тоді кличе товаришів (вони не бачили й не знають, які предмети є на столі) і відкриває предмети, знімаючи газету. На ці всі предмети можна дивитися через дві хвилини. Опісля закривається їх знову газетою і тоді гра-

чі мають за час трьох хвилин написати предмети, що їх собі запам'ятали. Виграє той, що найбільше записав предметів. Треба записувати ознаки й краски предметів, як : kredka (червона), олівець (синій), монета (мідяна, 5 - фенігова), жилетка (фірма Роза) і т. д.

Гра "Кіма" виробляє пам'ять, і зчасом добре вправленим грачам вистане один погляд, щоб запам'ятати різні речі чи предмети.

Спробуйте!

Подав Ір - ко.

Трійливе дерево.

Таке дерево росте на Малайському архіпелазі (по-малайськи "упас"). Воно має у собі молочний сік, що його вживають туземці до затроювання стріл. Подорожні оповідають, що це дерево таке трійливе, що не лише не можуть жити побіч нього жодні сотворіння, але й птахи, перелітаючи над деревом, падають неживі. Довкола дерева видобувається з земних щілин вуглевий квас, що на 6 км. довкруги ніхто не мешкає.

Дерева " корови" та "криниці".

Є дерева, що дають молочний сік, дуже схожий на коров'яче молоко. Індіани давно вже знали про таке дерево ("сома") і вживали його при своїх релігійних церемоніях. Такі дерева є у Венесуелі, інша порода у вододілі Амазонки. Дивно виглядає, як до схід сонця тубильці йдуть з посудинами до лісу, проверчують у дереві дірку і "доють" їх, наче корову.

Дерево "криниця" має дуже багато води. Коли відрубати гілку, то вода не йде. Щойно відрубавши другий кінець гіляки, вода випливає дуже сильно. Треба приложити її тільки до уст і пити, наче з рури.

Скільки людей поміститься?

Церква св. Петра в Римі	-	54 000 осіб
Катедра в Медіоляні	-	37 000 "
Церква св. Павла в Римі	-	32 000 "
"-" "-" "-" в Лондоні	-	25 000 "
"-" св. Петронія в Болонії	-	24 000 "
Катедра в Антверпії	-	24 000 "
Церква св. Софії в Царгороді	-	23 000 "
"-" св. Стефана у Відні	-	12 000 "
Академія в Парижі	-	2 000 "

Чорна ріка.

В Альжирі є ріка, що в ній вода майже чорна. Причина цього така: до тієї ріки вливаються дві менші річки й одна з них перепливає через землю з покладами заліза. Це залізо до деякої міри розпускається у воді. Друга річка пливе через околицю, де в землі є рід квасу, що його вода забирає зі собою. Коли такий квас лучиться з залізом, повстає чорна краска.

Надмірна спека в минулому.

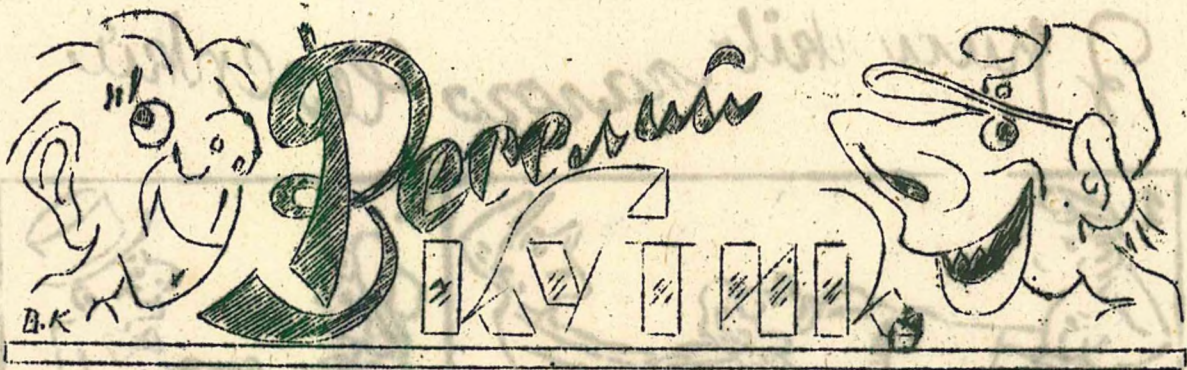
У 1303. -1304.рр. повисихали були в Європі ріки: Рен, Лоара й Секвана. В 1703.р. в деяких сторонах Франції було так гарячо, що м'ясо можна було цілком добре спекти на сонці. В 1718.р. у деяких околицях Франції через 6 місяців не було каплі дощу. В 1773.р. спека підносила-ся до 118 степенів Фаренгайта.

В лічниці:

Хворий: -Ну, пане доктор, як з моїм серцем?-

Лікар: -Надто добре воно не є, але до кінця життя вистачить!-

ТАБОРОВА ВАРТА

-Защо тебе викинули з поліції?
 -Ах, за дурничку! Задрімнув лиш один раз на стійці.
 -А як довго ти був при поліції?
 -Два дні.

В ТАБОРОВІЙ ІНТЕНДАНТУРІ.

Інтендант: - Я казав уже вам п'ять разів, щоб ви віддали до магазину позичені черевики.
 Стрелець: - Еге ж! А я говорив вам десять разів заки ви мені їх позичили.

БІДА З "ЮНГАМИ"

Юнак до курінного: - Тату! Тату! Як восени знову піду до школи, то вже книжок мені не треба.
 ?!
 - Бо я на другий рік буду в тій самій класі.

О. Білик.

ОБЛИВАНІЙ ПОНЕДІЛОК.
(Фейлетон)

Бррр... Як пригадаю той мокрий понеділок, то шкіра на спині горіє. Подумайте самі! Спите собі спокійно, аж тут раптом сниться, що вас кинено до глибокої саджавки. Ви хочете видертися на беріг, чалапаєте руками й ногами, але хвилі беруть вас все даліше й даліше. Вода дістається до рота, носа й вух і ви вкінці знесилені пробуджуєтесь... Зриваєтесь з ліжка... і махаєте руками, ніби пливете... Коло вас стоять добрі колеги й ллють на голову холодну, мокру воду. Бррр...

Люблю і шаную всякі звичаї і обичаї. Розумію, що на уродинах чи ім'янинах мусить бути обов'язково самогонка. Знаю, що на кінці всяких зборів співається беззастережно гімн. Погоджуюся навіть з тими, що на початку й на кінці листа пишуть "Слава Україні", але цього вже ніяк не розумію. Лляти на здорову голову холодну воду, бррр... Якби вже горнятько, ну, хай буде два горнятка, а то тягнуть тебе під помпу і ллють, ллють, ллють, аж у очах темніє.

Так що ж, звичай, та й годі!.. Мій дідко оповідав, що цей звичай завівся тому, що наші предки боялися дуже води і тому заганяли їх кожного року у великодній понеділок до ріки й шурували скрутлями соломи. З того часу в нас вкорінився обливаний понеділок і всюди страшать людей холодною водою.

У нашому таборі хто жив, той обливався, а вже кухарі поналивали до котлів стільки води, що супа цілий тиждень була рідка. Найбільше скористала робітничка сотня, бо не потребувала мити лятеринну апаратуру.

Минув Великдень, минулася солодка паска, а перед очима й досі стоїть марево обливаного понеділка та холодної води. Бррр!..

*****

Катехит: - Слухайте, Гавриле! Чому ви в неділю не йдете до церкви, тільки перете білля?

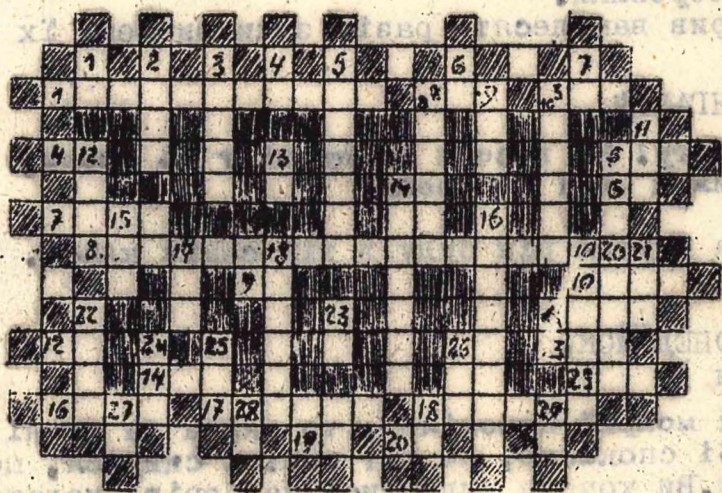
Гаврило: - Та все-якось так випадає, що нема часу, бо цілий тиждень заробляю "цузац". Але я все собі при тім побожно свичу.

З рисунків малого Селенки

1. Але вони її натягають... 2. А ця "кокота" дала йому свою руку.

ВІДГАДАЙ!

По з е м о : 1. славний кошовий Запоріжця, 2. бракує його тепер на світі, 3. виконавець смертних вироків, 4. визначна буковинська письменниця (ініціали), 5. інакше сторона, 6. звук, що його видаємо, щоб когось утихомирити, 7. живе в воді. 8. ім'я і прізвище наддніпрянського письменника, 9. славетний франц. полководець (ініціали), 10. брат старозавітного Мойсея, 11. мужеське ім'я 12. 3-тій відмінок від "вони", 13. вигук, уживаний для затримання когось, 14. сполучник,

15. 3-тій відмінок від "ми", 16. чорна птах, 17. вечоріє, 18. дієіменник від "ой", 19. склад для зазначення сміху, 20. вигук.
 Д о з е м о : 1. приіменник, 2. напитек, 3. місто в пів. Італії, через яке ми переїжджали, ідучи до Беллярії, 4. кожний - по - англ. 5. найбільший укр. музик, 6. заіменник особовий, 7. сполучник, 8. інакше бактерія 9. міра часу, 10. закінчення, 11. є на обличчі, 12. частина України, 13. сполучник, 14. інакше дзюбати", 15. інакше віл, 16. мужеське ім'я (здрігніле), 17. сполучник, 18. муж. ім'я, 19. інакше гармати, 20. монгольське плем'я з часів мандрівки народів (відворотно), 21. назва букви "и", 22. інакше масть, 23. ріка в пів. Італії, 24. уживається до ловлі риб, 25. домашня тварина, 26. перший мореплавець (біблійна постать), 27. інакше розум, 28. ріка на Закарпатті, 29. ініціали найбільшого укр. поета.

ЯКЕ ЗВАННЯ ЦИХ ПАНІВ ?

Ти Р. Керод?

сер. Поро ф.

Гра Н. Тас

Розв'язка з попереднього числа: Відгадай: холодив, розумно, сорочки, січоник, тротуар, оріхове, Софоліс. Розв'язка : Христос Воскрес.

О г о л о ш е н н я .

Культ.-осв. реферат подає до відома, що з днем 29.4. у нашому таборі розпочинається курси фотографії. Зголошення приймає пор. Хотинецький (Курінь Молоді).

Видає : Пресовий Реферат

Редагує Колегія КМ

за редакцію відп.: Оглюк М.О.